

ZAWIESZENIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ

Fundacja TAURUS

Przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego przewidują możliwość zawieszenia władzy rodzicielskiej nad małoletnim dzieckiem w przypadku powstania przemijającej przeszkody w jej wykonywaniu. Decyduje o tym sąd opiekuńczy.

Skutkiem zawieszenia władzy rodzicielskiej wobec jednego lub obojga rodziców jest to, że rodzic lub rodzice nie mogą tej władzy wykonywać w czasie istnienia przeszkody, która spowodowała zawieszenie władzy rodzicielskiej.

W jakich przypadkach powstaną przesłanki do zawieszenia władzy rodzicielskiej?

Do zawieszenia władzy rodzicielskiej może dojść w sytuacji:

- pobytu rodzica (rodziców) w areszcie lub zakładzie karnym
- długotrwałego wyjazdu rodzica (rodziców) za granicę
- przewlekłej choroby rodzica, która uniemożliwia wykonywanie władzy rodzicielskiej
- długotrwałego pobytu rodzica (rodziców) w szpitalu

Wskazane powyżej przykłady stanowią najczęstsze przypadki uwzględnienia wniosku o zawieszenie władzy rodzicielskiej przez sąd. Łączy je to, że prowadzą one do stanu, w którym dany rodzic nie ma możliwości sprawowania nadzoru nad dzieckiem i w konsekwencji nie może na bieżąco podejmować decyzji w sprawach małoletniego. Przeszkody w sprawowaniu władzy rodzicielskiej wynikają z braku kontaktu i niemożności uczestniczenia rodzica (rodziców) w życiu dziecka.

Każdy przypadek jest indywidualnie badany przez sąd opiekuńczy, który weryfikuje czy zawieszenie władzy rodzicielskiej jest prawidłowym rozwiązaniem przez pryzmat dobra i interesu małoletniego dziecka. Sąd nie jest zobligowany do zawieszenia władzy rodzicielskiej w każdym przypadku. Orzeczenie w tym przedmiocie musi zawsze wynikać z ochrony interesu dziecka. Wyrazem zabezpieczenia tego interesu jest przeciwdziałanie braku reprezentacji małoletniego.

W sprawach, które wymagają wyrażenia zgody obydwójga rodziców (np. zapisanie do szkoły, wyrobienie paszportu, przeprowadzenie operacji lub zabiegu medycznego) zawieszenie władzy rodzicielskiej w stosunku do jednego z rodziców, który tej władzy nie może sprawować, ułatwia drugiemu z rodziców załatwianie spraw formalnych dotyczących dziecka.

Zawieszenie władzy rodzicielskiej nie ma charakteru trwałego. Nie należy utożsamiać tej instytucji z pozbawieniem władzy rodzicielskiej. Zawieszona władza rodzicielska zostanie uchylona jeśli odpadnie przyczyna jej ustanowienia np. powrót rodzica z zagranicy, zakończenie odbywania kary pozbawienia wolności, czy zakończenie pobytu w szpitalu. Każdorazowo o uchyleniu zawieszenia władzy rodzicielskiej musi jednak orzec sąd opiekuńczy, który dokonuje weryfikacji, czy ustała przemijająca przeszkoda, która była przyczyną zawieszenia władzy rodzicielskiej.

Jeśli przeszkoda wykonywania władzy rodzicielskiej okaże się trwała to może być to przyczyną całkowitego pozbawienia władzy rodzicielskiej, o czym również orzeknie sąd opiekuńczy.

Jeśli sąd zwiesi władzę rodzicielską w stosunku do obydwójga rodziców to jednocześnie dla małoletniego dziecka ustanawia się opiekuna prawnego, który staje się przedstawicielem ustawowym małoletniego.

Postępowanie w sprawie o zawieszenie władzy rodzicielskiej:

Orzeczenia w sprawach o zawieszenie władzy rodzicielskiej mogą być wydane tylko po przeprowadzeniu rozprawy. Sądem, który jest wyłącznie właściwy w tych sprawach jest sąd opiekuńczy tj. sąd rejonowy właściwy dla miejsca zamieszkania lub pobytu dziecka jako osoby, której postępowanie ma dotyczyć.

W rozstrzygnięciach zapadających z procesach rozwodowych oraz o separację również mogą się znaleźć zapisy o zawieszeniu władzy rodzicielskiej. Sprawy o rozwód i separację, są zastrzeżone dla właściwości sądów okręgowych właściwych dla ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania stron, o ile chociaż jedno z małżonków w dalszym ciągu w tym okręgu zamieszkuje.

O zawieszeniu władzy rodzicielskiej może orzec także sąd okręgowy orzekający w procesie w sprawie unieważnienia małżeństwa.

Sprawy przed sądem opiekuńczym mogą być wszczęte na wniosek lub z urzędu. Sąd będzie działał z urzędu jeśli poweźmie informacje o ziszczeniu się przesłanek do zawieszenia władzy rodzicielskiej (np. po uzyskaniu informacji od MOPR, Policji czy ze szkoły). Wniosek o zawieszenie władzy rodzicielskiej może złożyć każda osoba zainteresowana lub prokurator.

Sprawa toczy się w tzw. postępowaniu nieprocesowym, a jej uczestnikami są rodzice małoletniego dziecka (o ile nie byli uprzednio pozbawieni władzy rodzicielskiej).

W toku sprawy sąd może wysłuchać małoletniego. Następuje to poza salą rozpraw, jeśli rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości dziecka na to pozwala. Sąd w miarę możliwości przy rozstrzygnięciu może również uwzględniać rozsądne życzenia małoletniego.

Wniosek podlega opłacie sądowej w stałej kwocie tj. 100 zł. Opłatę uiszcza się wraz ze złożeniem wniosku, inaczej sąd wezwie wnioskodawcę do uzupełnienia braków formalnych (termin na uzupełnienie wynosi 7 dni od daty doręczenia zobowiązania sądu). Osoby w trudnej sytuacji materialnej, których nie stać na uregulowanie tych kosztów mogą złożyć wniosek o zwolnienie z kosztów sądowych.

We wniosku o zawieszenie władzy rodzicielskiej można złożyć roszczenie o udzielenie przez sąd zabezpieczenia tj. o wydanie postanowienia tymczasowego, na czas trwania postępowania, które będzie obowiązywało do czasu uprawomocnienia się końcowego orzeczenia sądu albo do czasu uchylenia lub zmiany zabezpieczenia.

Postanowienie kończące postępowanie przed sądem pierwszej instancji można zaskarżyć. Od postanowienia orzekającego co do istoty sprawy przysługuje apelacja do sądu okręgowego. Apelację wnosi się do sądu, który wydał zaskarżone postanowienie, w terminie dwutygodniowym od doręczenia skarżącemu postanowienia z uzasadnieniem.

Wybrane orzeczenia sądowe:

„Stały pobyt zagraniczny rodzica uzasadnia zawieszenie jego władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi (art. 111 § 1 k.r.o.)” - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29.11.1999r. (III CKN 483/98).

„Interes dziecka wymaga, by dziecko było wychowywane przez rodziców. Odstępstwo od tej zasady może nastąpić jedynie w sytuacjach określonych w art. 109– 111 k.r.o.” - orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 14.04.1972r. (III CRN 13/72).

„1) Przepis art. 61 § 1 k.r. nie wskazuje wprawdzie na to, żeby przemijająca przeszkoda, która uzasadnia zawieszenie władzy rodzicielskiej, miała zachodzić "po stronie rodziców", jednakże wynika to z ogólnych założeń instytucji władzy rodzicielskiej.

2) Zawieszenie władzy rodzicielskiej nad dziećmi dopuszczalne jest wtedy, gdy rodzice, którzy chcą sprawować władzę rodzicielską, nie sprawują jej wobec istniejących w tym względzie przemijających przeszkód, którym przeciwstawić się nie mogą.

3) Dobro dziecka wymaga z reguły, by dziecko było wychowywane przez rodziców. W sytuacji wyjątkowej, gdy interes dziecka przemawia za jego stałym lub też ograniczonym w czasie przebywaniem u osoby trzeciej, a jednocześnie brak przesłanek, by rodziców pozbawić władzy rodzicielskiej, sąd może ograniczyć tę władzę na podstawie art. 60 k.r., powierzając wychowanie dziecka w tym okresie tejże osobie trzeciej.” - postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 08.10.1964r. (II CR 418/64).

WIĘCEJ INFORMACJI NA STRONIE: WWW.PORADYPRAWNE-TAURUS.PL

INFORMATOR ZOSTAŁ PRZYGOTOWANY W RAMACH REALIZACJI PRZEZ FUNDACJĘ TAURUS ZADANIA PUBLICZNEGO W ZAKRESIE PROWADZENIA NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ, NIEODPŁATNEGO PORADNICTWA OBYWATELSKIEGO, BEZPŁATNEJ MEDIACJI ORAZ EDUKACJI PRAWNEJ W POZNANIU W 2024R.

ZADANIE PUBLICZNE JEST FINANSOWANE ZE ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH MIASTA POZNANIA.